

Herman Ottó és a Fertő

Ebben az évben Herman Ottóra emlékezünk. Hazánk nagyszerű tudását idézzük emlékezetbe, aki a Fertőn is megfordult. Német családban született Breznobányán, a magyar haza és Kossuth elkötelezett hívévé vált, bár 12 éves koráig csak németül beszélt. Ornitológusként tartjuk számon, ám inkább polihisztor volt, aki tudatosan magyar nyelven publikált. Amikor Brehm Alfréd az Állatok világa híres könyv szerzője 1879-ben Budapesten járt, sehogy sem akarta elhinni Herman Ottónak, hogy a kékcőrű kacsza nálunk is költ a Mezőségeen. Csak a bemutatott pelyhes fiókák győzték azután meg. - Hát miért nem publikálja ezt – kérdezte – hiszen ez nagyszerű! - Régen megtörtént már. - Hol? - A Magyar Akadémia kiadásában. - Magyarul? - Igen. - Hja, akkor el van veszve. Miért nem írnak önök németül? - Én részemről azért nem – felelte Herman Ottó tréfásan, mivelhogy nagy híve volt különben a többnyelvű publikálásnak, - mert többet akarok tudni a németeknél. Mi tudniillik mindent tudunk, amit a németek írnak s azon kívül még azt is, amit magyarul írunk s amiről, mint ezt a ruca is bizonyítja, a németeknek fogalmuk sincsen. (Lambrecht Kálmán: Herman Ottó élete)

És mit csinált Herman Ottó a Fertőn?

A halászatot és a halakat kutatta. Halászati tanulmányait 1883-ban kezdte meg Semsei Andor támogatása mellett, Petényi Salamon "népies" halnevei után nyomozva. Herman Ottó négy év alatt hét hónapot töltött gyűjtőúton. Járt jelentős folyóinknál, a Szernye-mocsarakban, az Ecsedi-lápon, a Drávaszög ingoványos területein, nagy tavaink, a Balaton, Fertő, és a Velencei-tó mentén, a Gyilkos-tónál, hegyi patakoknál, Szádelő-völgyében, Székelyföldön és a Szinvánál, a Bükkben. Összegyűjtött anyagát a magyar halászati kultúra bemutatásának teljességre törekvő igényével, osztályozva és rendszerezve tette közzé a közkinccsé a közelgő millenniumi ünnepek előtt. A halászati tanulmányokban kibontakozó módszeréről írja, hogy "egy vizsgált nép - ebben az esetben a magyarság - őstörténetét élő ősfoglalkozásainak tárgyi része, azok díszítése, használata illetőleg terminológiája világítja meg. Ezek a tárgyak egyrészt összevetve Magyarországon feltárt régészeti leletekkel, arra is következtetést nyújtanak, hogy milyen kapcsolat fűzte a magyarokat az előttük itt lakó népekhez. Másrészt e tárgyak arról is tanúskodnak, hogy a magyarság merre vándorolt, illetve vándorlása közben milyen népekkel került kapcsolatba".

A magyar és az óvend halászszerzők közötti összefüggés kutatása céljából utazott Berlinbe, majd visszaútján a Fertőnél állapodott meg. A Fertőn kívül még volt számára egy elhagyatott pont, amely sok ősi elemet ígért: Nagydobrony, mely a Szernye mocsárvilágához tartozott, s ezért legjobban a "jég hátán" volt kutatható. Miután a keleti résszel végzett, innét nyugatra, valamint a Fertőre fordította figyelmét. 1886. január 6-án a Fertőnél, Hegykő magyar községben zárta le a végleges útinapló írását. (<http://www.matud.iif.hu/05feb/11.html>)

Herman (1887) A magyar halászat c. könyvében népies elnevezések alapján 16 halfajt sorol fel a Fertőből. A fajlistája a fajismertetőknél kiegészül további 5 fajjal, így összesen 21 faj előfordulását rögzítette a tóból. Bárdosi (1961) publikációjából tudjuk, hogy Herman Ottó nagy figyelmet szentelt a fertői halászatnak. Különösen nagy eredménynek tartja, hogy Herman Ottó a Fertőn olyan vejsze- és szigonytípusra talált, mellyel az ország más részein nem találkozott. (http://haltanitarsasag.hu/ph3/Sallai_et.al_Pisces.Hungarici_2009.pdf)

2014-ben ünnepli az ország Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor halálának 100. évfordulóját. Népszerűsége, megbecsültsége a mai napig töretlen, emlékének ápolása élő hagyomány. Halhatatlan alakja kiemeli őt korából, korszakokon át szolgál példaképül az ifjú és felnőtt magyar emberek számára. Emlékezzünk rá mi is, kései utódok, a Fertő-tájon. 2014. Taschner Tamás